

Obklíčení mobilních uskupení nepřítele

Umění obklíčení a zničení velkých nepřátelských uskupení v letech Velké vlastenecké války nevzniklo ihned. Do Stalingradské bitvy ne všechny operace sovětských vojsk vedené k obklíčení nepřítele měly úspěch. Jednou z příčin byla převaha německých fašistických armád v tankových a motorizovaných vojskách a v letectvu v prvním období války. To umožňovalo nepříteli uskutečňovat rozsáhlý manévry a vyvádět vojska z pod úderů, včas přisunovat zálohy k nebezpečným prostorům, vzduchem zásobovat obklíčené útvary municí, proviantem, doplňovat jejich síly a odsunovat raněné. Kromě toho v důsledku nedostatku zkušeností z organizace obklíčení a ničení velkých uskupení nepřítele docházelo k tomu, že úder k obklíčení a zničení nepřítele byly vedeny rozptýleně, namísto rozhodných a směšlých úderů k rychlému zničení obklíčeného nepřítele.

Zkušenosti z těchto operací byly využity. S postupným zkvalitňováním vybavení sovětských vojsk technikou a výzbrojí, na základě zdokonalení operačního umění a taktiky, manévry k obklíčení se stal hlavní formou útočné činnosti. Sovětská armáda ve Velké vlastenecké válce uskutečnila celou řadu velkých operací k obklíčení, během nichž zničila více než 200 divizí nepřítele.

Objekty obklíčení byla silná uskupení, která měla vysokou pohyblivost; organizace do nich bylo začleněno velké množství tankových a mechanizovaných vojsk.

Ta byla rozvinuta v důležitých prostorech politického a ekonomického významu (Bělorusko, Moldavie) nebo v blízkosti velkých politických a administrativních středisek a komunikačních uzlů (Stalingrad, Budapešť). Složení obklíčených uskupení bylo různé, např. v hodnotě pěti divizí u Vitebska a Bobrujska, do 20–30 divizí ve stalingradské, východodopruské a budapeštské operaci.

Obklíčení a zničení podobných uskupení nepřítele vyžadovalo značné množství sil a prostředků; tento úkol proto zpravidla plnila skupina frontů. Byly však i případy, kdy nepřítele obklíčovaly i síly jednotek frontu např. v ostrožsko-rossoskanské, bobrujské, lvovsko-sandoměřské a hornoslezské operaci. Bojová činnost k obklíčení měla velký prostorový rozmach — v pásmech širokých od 100 km ve vitebské do 400 km ve stalingradské operaci. Hloubka obchvatu se pohybovala v rozmezí od 50 do 270 km a byla podmíněna nutností oddělit obklíčená vojska od hlubokého týlu a zbavit je možnosti spojení s operačními zálohami.

Jak ukazují zkušenosti z minulé války, k obklíčení může docházet v jakýchkoli podmínkách situace, v různých obdobích útočné operace. Můžeme určit tři typické situace, ve kterých docházelo k obklíčení nepřátelských vojsk.

1. Nepřítel úporně bránil obsazený prostor a nepočítal s rizikem možného obklíčení (tak tomu bylo ve Stalingradě). V tomto případě počátečním obdo-

bím obklíčení byl průlom nepřátelské obrany, dalším zasazení rychlých svazků a uzavírání kruhů obklíčení. Potom opět převzaly rozhodující úlohu vševojenské svazky, které vytvořily souvislý vnitřní okruh obklíčení. Zpravidla současně s vnitřním okruhem vznikl i vnější kruh obklíčení. Potom následoval boj s přicházejícími zálohami nepřítelů a zničení obklíčeného uskupení. Obklíčení obyčejně dokončila rychlá vojska, i když někdy v bližší operační hloubce se to podařilo i střeleckým svazkům, jako např. ve vitebské operaci.

2. Nepřítel se snažil vyhnout obklíčení v důsledku toho, že naše vojska obsadila důležité prostory na bocích jeho uskupení; proto zahájil ihned organizovaný ústup. Tak to bylo zvláště v běloruské operaci, kdy 4. německá armáda po úderu do jejích boků začala odcházet za řeky Dněpr, Druť a Berezina a sovětská vojska zahájila souběžně pronásledování. Vyjití rychlých vojsk 2. a 3. běloruského frontu do prostoru Minsk umožnilo přehradit ústupové cesty dostatečně mobilního uskupení nepřítelů, který měl ve svém složení více než 650 tanků a obrněných transportérů a kolem 12 000 aut ve vzdálenosti do 200 km od původního postavení. Od obou frontů působila jen rychlá vojska, podporovaná mohutnými údery letectva. Tato vojska rozhodným útokem vycházela po souběžných cestách do boků tylu nepřátelských uskupení, obklíčkovala a ničila je. Aby neztrácela čas a nesnižovala tempo útoku, rychlé svazky ve velkém rozsahu používaly manévry, obcházely uzly odporu, operační body nepřítelů a nezavazovaly se do dlouhotrvajících bojů. Současně s tím svazky prvního sledu 2. běloruského frontu pronikaly do bojové sestavy nepřátelských vojsk, proutaly je a nedovolily jim rychlý odchod. Tento způsob obklíčení zbavoval nepřítel iniciativy, způsobil potíže ve velení a nutil nepřítel zasazovat zálohy po částech, rozvinovat je na nepřipravených a náhodně zvolených čarách, na kterých nemohly klást vážný odpor sovětským vojskům.

Rozhodující význam při ničení nepřítelů za odchodu měla rychlá činnost sovětských vojsk, která mu nedovolila vyjít z plánovaného prostoru obklíčení. Vysokou pohyblivost obrněných a mechanizovaných svazků, frontů umožnila nejen

rychlé pronásledování nepřítelů, ale i jeho úplné obklíčení.

3. Nepřítel ůtočil nebo vedl protiúder a v průběhu této činnosti vznikly výhodné podmínky k jeho obklíčení nejen rychlými, ale i střeleckými svazky.

Jednou z hlavních podmínek úspěchu obklíčení a zničení nepřátelských uskupení bylo dosažení nadvlády ve vzduchu.

Zničení obklíčených uskupení nepřítelů bylo stejně složitým úkolem jako samotné obklíčení. Zkušenosti potvrdily, že bezprostřední plnění tohoto úkolu je účelné zahájit okamžitě po skončení obklíčení, aby nepřítel nemohl vytvořit kruhovou obranu a přisunout zálohy z vnějšku. Hlavním způsobem ničení velkých uskupení nepřítelů bylo jejich rozdělení po několika úderech a ničení po částech.

V mnoha operacích bylo ničení nepřítelů zahajováno již v průběhu obklíčení nebo bezprostředně po něm. Tento způsob zkracoval dobu nutnou ke zničení nepřítelů a vyžadoval menší množství sil a prostředků. V celé řadě případů se však ihned nepodařilo rozdělit např. ve stalingradské a korusň-ševčenkovské operaci, a zničení nepřítelů mělo dlouhodobý charakter. V takových případech bylo použito svírání kruhu obklíčení. Také se používalo způsobu poutání obklíčeného nepřítelů do příchodu druhých sledů nebo záloh, které potom zakončily jeho zničení.

Jak potvrzují zkušenosti běloruské a jassko-kišiněvské a dalších jiných operací, v průběhu rozvíjení útoku a pronásledování může vzniknout celá řada ohnisek obklíčení. Aby se z nich nepřítel probil, bude manévrovat v různých směrech. Zničení takovýchto pohyblivých uskupení vyžaduje vedení nepřetržitého průzkumu, vysokou mobilnost vojsk a přesné velení.

V jassko-kišiněvské operaci ničily samostatná uskupení nepřítelů, která se probíla z celkového prostoru obklíčení, další vyčleněné síly. Např. ke zničení uskupení nepřítelů o celkové počtu do 10 000 osob, které se probílo z obklíčení na západním břehu řeky Prut, byly vyčleněny tři divize a tankový sbor.

Účinné zničení manévrujících uskupení nepřítelů bylo zabezpečováno vyčleněním značného množství rychlých vojsk k činnosti na vnějším kruhu obklíčení; to umožnilo rychle oddálit čáru dotyku od prostoru obklíčení.

Sovětské vojenské umění v prvním poválečném období se rozvíjelo na základě zobecňování a osvojování si bohatých

zkušeností z Velké vlastenecké války. Operace k obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítelů byla považována za

hlavní způsob bojové činnosti. Postupný rozvoj bojové techniky a organizace vojsk, který směřoval hlavně k další motorizaci a technickému vybavení, zvýšil palebnou a údernou sílu vojsk. To umožnilo rychleji, než v minulé válce, obklíčovat a ničit velká nepřátelská uskupení. Proto obklíčení a zničení bylo chápáno jako jednotný proces, jehož výsledkem bylo dosažení cíle operace v krátké době.

Zavedení jaderných zbraní do výzbroje změnilo charakter operace a boje. Avšak i v soudobých útočných operacích, vedených jak s použitím jaderných zbraní, tak i klasickými prostředky, obklíčení tak jako i dříve je jedním z hlavních a účinných způsobů zničení nepřítele.

Obklíčení a zničení vysoce mobilních uskupení s použitím jaderných zbraní dosahujeme jejich ničením jadernými prostředky, rozhodným vyjitím útočících vojsk do boků a týlu nepřítele, přehrazením ústupových cest zbylými silami a prostředků vzdušnými výsadbami a dokončením jejich zničení pozemními vojsky.

Hlavními objekty ničení jadernými zbraněmi budou nejen prostředky jaderného napadení a vojska obklíčeného uskupení nepřítele, ale také síly a prostředky, které jsou rozmístěny mimo prostor obklíčení, neboť mohou aktivně působit ve prospěch obklíčených sil. Jaderné zbraně můžeme také výhodně použít k vytvoření rozsáhlých pásem ničení a radioaktivního zamoření, v týlu a na bocích nepřítele, která ztěžují manévry mobilních uskupení.

Musíme ovšem počítat s tím, že nepřítel může vést hromadný jaderný úder na vojska, která vedou bojovou činnost k obklíčení a v důsledku toho mohou utrpět značné ztráty. V této situaci vojska v útoku musí vést další jaderný úder a silami, které zůstaly bojeschopné, bez přestávky přistoupit k dokončení obklíčení a zničení mobilního uskupení nepřítele.

Použití jaderných zbraní, letectva a vzdušných výsadbků tedy nevyžaduje vytvářet značnou převahu nad nepřítelem. V soudobých podmínkách umožňuje obklíčovat a ničit uskupení nepřítele i stejnými a v některých případech i menšími silami.

Při vedení boje klasickými prostředky dosahujeme obklíčení a zničení vysoce mobilních uskupení vedením úderů letectva a dělostřelectva, rozhodným vyjitím vojsk, zejména tankových svazků a útvarů, do boků a týlu se současným manévrem vzdušných výsadbkových vojsk.

Vybavení soudobých armád obrněnými transportéry a jejich plná motorizace vyřešily problém operací a taktické po-

hyblivosti vojsk v poli a prakticky vyrovnaly možnosti útočnicka a obránce. V těchto podmínkách, podle názoru zahraničních vojenských specialistů, nabývá na významu vzdušná mobilita, kterou rozumíme vybavení pozemních vojsk létajícími stroji. Jejich použití umožní zvýšit pohyblivost vojsk v útoku, a to manévrem vzduchem. V těchto podmínkách jen rozsáhlé použití aeromobilních vojsk a vzdušných výsadbků na straně útočnicka může zvýšit tempa rozvíjení útoku, získat čas k obsazení a udržení důležitých objektů nebo čar.

Pod pojmem vzdušného manévru k obklíčení chápeme organizovanou přepravu jednotek pozemního vojska vrtulníky k obsazení výhodných čar a úseků terénu, vysazení vzdušných výsadbků různého určení atd. K úspěšnému zničení nepřítele je nutné zabránit styku obklíčeného uskupení ze vzduchu. Tento úkol plní letectvo a vojska PVO.

Neúčinnějším způsobem obklíčení mobilního uskupení, jak to potvrzují zkušenosti z minulé války, je vedení dvou sbíhavých úderů s hlubokým obchvatem nepřítele a současným vysazením vzdušných výsadbků do jeho týlu. Používalo se i druhého způsobu, tj. obchvatu a obejítí na jednom směru se současným čelním použitím nepřítele a jeho zatlačením k těžkodostupným nebo neprůchodným úsekům terénu.

Obklíčení a zničení nepřítele v soudobých podmínkách musí být jednotným procesem, vedeným v maximálně krátké době. Chápeme je jako současně zahájení manévru k obklíčení a bojové činnosti s cílem rozdělit a zničit obklíčeného nepřítele.

Avšak i v soudobých podmínkách musíme předvídat takové případy, že se obklíčenému uskupení podaří v krátké době organizovat pevnou obranu; zničení nepřítele si vyžádá potom více času. Hlavním způsobem zničení takového uskupení bude jeho rozdělení mohutnými údery vojsk na jednotlivé izolované části, současně zužování kruhu obklíčení nepřítele a jeho ničení na celém obvodu vnitřního kruhu obklíčení za podpory letectva a dělostřelectva.

Někdy se vyskytují názory, že v soudobých podmínkách při obklíčování nepřítele není nutné vytvářet vnitřní a vnější kruhy obklíčení. Ve Velké vlastenecké válce vznikl kvalitativně nový jev, tj. dvojité obklíčení s včasným rozdělováním sil a prostředků mezi vnitřním a vnějším kruhem obklíčení. K obklíčení a zničení uskupení nepřítele v závěrečném období

války byla určována zpravidla menší část sil; většina sil útočila dále a vytvářela vnější kruh obklíčení a rozvíjela útok.

Není pochyb o tom, že v budoucích operacích budou obklíčována uskupení nepřítel více pohyblivá a boj s nimi bude složitější. Kritický přístup ke zkušenostem z minulých válek, analýza názorů na charakter činnosti vojsk v útoku a nepřítel vede k závěru, že při obklíčení nepřítel i v soudobých podmínkách je nutné vytvářet nejen vnitřní, ale i vnější kruh obklíčení.

Pod pojmem vnitřní kruh obklíčení jsme dříve chápali uzavřenou čáru fronty, kterou vytvořila vojska; uvnitř bylo obklíčeno uskupení nepřítel. Vnitřní kruh obklíčení v soudobých podmínkách nebude na začátku zpravidla souvislý. Bude vytvářen po obsazení komunikací, komunikačních uzlů, soutěsek, průsmyků a přeprav na bocích a v týlu nepřítel. Avšak v průběhu bojové činnosti, podle toho jak se bude zmenšovat kruh obklíčení, budou vojska usilovat o vytvoření souvislého vnitřního okruhu obklíčení. Vojska, která vytvořila vnitřní kruh obklíčení, plní jeden úkol, tj. dokončit zničení nepřítel.

Vnější kruh obklíčení vytvářejí vojska, která vedou aktivní bojovou činnost na hlavních směrech útoku a mají v týlu obklíčeného nepřítel. Jejich hlavním úkolem je rozhodným způsobem rozvíjet útok do hloubky k dosažení cílů operace a také zabránit možnému pokusu nepřítel pomocí obklíčenému uskupení z vnějšku.

Teoretické práce zahraničních autorů a zkušenosti ze cvičení vojsk NATO svědčí o tom, že manévr k obklíčení v soudobých podmínkách může být uskutečňován v různé situaci, a že způsoby obklíčení a zničení vysoce mobilních uskupení závisí na charakteru bojové činnosti. Nejvýhodnější podmínky k obklíčení vznikají při útoku na vojska nepřítel v obraně. Mohou však vzniknout i při odrážení protiúderu, v průběhu střetného sražení, při odrážení útoku mobilního uskupení v obranné operaci a v jiných podmínkách. Obklíčována mohou být uskupení různého složení, avšak k dosažení cílů operace je nejdůležitější obklíčit a zničit velké, vysoce mobilní uskupení. Takové uskupení může mít 3—4 divize s posilovými a podpůrnými prostředky. Může mít 600—800 tanků, více než 500 děl a minometů a velké množství obrněných transportérů různého druhu. Takové uskupení, podporované taktickým letectvem, bude vysoce pohyblivé a bude mít mohutnou údernou sílu. V případě obklíčení je schopno v krátké době soustředit své síly na po-

třebném směru, aby prolomilo kruh a obklíčení zevnitř, nebo vedlo silný protiúder proti vojskům v útoku. Operační možnosti takového nepřítel vyžadují rychlý protimanévr a obejítí vedené do větší hloubky, s cílem nedopustit nepříteli vyjít z prostoru obklíčení.

Obklíčení a zničení mobilního uskupení nepřítel v obraně předpokládá především průlom jeho obrany. Po dokončení průlomu se nezavazují hlavní síly do dlouhotrvajících bojů, obcházejí opěrné body a rozhodně útočí, aby co nejrychleji vyšly do týlu nepřítel. Přitom svazky a útvary útočného uskupení, které obcházejí nepřítel, současně s rozvíjením útoku do hloubky postupně se rozvíjejí proti obklíčovanému uskupení a vytvářejí vnitřní kruh obklíčení (zpravidla souvislý) obsazením důležitých prostorů. Část vojsk, která působí činně proti obklíčenému uskupení, poutá nepřítel palebnými údery a aktivní bojovou činností v širokých pásmech. K zamezení odchodu nepřítel vede dělostřelectvo a letectvo hromadné údery.

Důležitý význam má narůstání síly úderů na směrech obejítí a zvýšení tempa útoku s cílem rychle vyjít do týlu nepřítel. Zabezpečujeme to včasným zasažením druhých sledů a záloh do sražení, které se přesunují po zahájení průlomu za hlavními silami. Hluboké pronikání vojsk v útoku ve vysokém tempu obklíčování má za následek prodlužování fronty a boky vojsk v útoku mohou být kromě toho napadeny protiúderem nepřítel. To vyžaduje potřebu přesunovat za hlavními silami protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasování. V tomto období je důležité podporovat vojska v útoku palbou dělostřelectva a údery letectva.

Manévr k obklíčení velkého vysoce mobilního uskupení nepřítel může mít úspěch v tom případě, přeroste-li taktický průlom bez přestávky v operační, tzn., že nepřítel nestačí organizovat protiopatření silami svého druhého sledu a nejbližších záloh. Proto vojska, která obklíčují nepřítel, musí rychle postupovat do hloubky bez zastávky ve dne i v noci, s maximálním vypětím sil až do splnění konečného cíle.

Obklíčovaný nepřítel s využitím své mobility bude se snažit organizovat protiopatření. Zvláště vysokou aktivnost musíme očekávat od jeho druhého sledu a záloh, neboť první sled pokračuje v boji o bráněný prostor. Aby se nepřítel vyhnul obklíčení, bude používat své sborové, armádní a někdy i bližší operační zálohy k vedení protiúderů a přitom využívat obranných postavení a intenzivní podpory

letectva. Pokud nepřítel nedopustit obklíčení vedením protitúderů mohou zmařit palby dělostřelectva a vstřícné údery vševojskových svazků. Zničení uskupení bude snadnější, bude-li jeho zálohy ničit letectvo již před zahájením protitúderu (v době jejich přesunu nebo na čarách rozvinutí).

K zabezpečení odrazení nepřátelského protitúderu musí průzkum všeho druhu včas zjistit prostory rozmištění, složení a přesuny záloh nepřítel, zvláště jeho tankových svazků a útvarů. Nejdůležitějším úkolem, který průzkum v tomto období plní, je zjistit charakter činnosti obklíčovaného mobilního uskupení nepřítel.

Rychlá izolace prostoru obklíčení a zmaření pokusů nepřítel vyprostit obklíčované uskupení mohou být zabezpečeny vysazením taktického vzdušného výsadku, který po obsazení komunikačních uzlů, přeprav a důležitých prostorů, brání odchodu obklíčovaných vojsk, přisunu záloh k nim a urychlí vytvoření vnitřního nebo vnějšího kruhu obklíčení. V podmínkách, kdy je nepřítel značně dezorganizován, počítáme za výhodné vysadit z vrtulníků malé výsadky, které obsadí velké množství objektů v hloubce obrany nepřítel a zabezpečí tak vyšší tempo obklíčení.

Ničení obklíčeného uskupení může začínat jeho rozdělením ihned po průlomu obrany. V této době jsou vojska nepřítel ponechána dezorganizována a zahajují organizaci boje na počátku obklíčení. Jejich odpor bude menší v době, kdy se jim podaří zorganizovat kruhovou obranu. Využití tohoto období k vedení úderů k rozdělení obklíčeného uskupení umožní dosáhnout úspěchu značně menším úsilím. K rozdělení a zničení obklíčeného nepřítel a k izolování jednotlivých částí je účelné vést vstřícné údery. Nerozhodnost a pomalá činnost je v tomto případě nepřijatelná, neboť nepřítel využije každé možnosti k protipatřím a obklíčující vojska, která často budou v polovičním obklíčení, mohou se dostat do těžké situace. Manévr k rozdělení nemusí hned dosáhnout plánovaných výsledků, protože nepřítel může maximálně soustředit své uskupení a současně zahájit boj o probítí z obklíčení. V těchto podmínkách má rozhodující význam narůstání úsilí na směrech úderů.

Při dokončování zničení vysoce mobilního uskupení může vzniknout taková situace, kdy ústupové cesty nepřítel jsou přehrazeny, uskupení je rozděleno, avšak není vytvořen souvislý kruh obklíčení. V této situaci může být soustředěno hlavní úsilí vojsk k rychlému zničení hlavních

sí nepřítel, v první řadě jeho rychlých skupin. Činnost ke zničení obklíčeného a rozděleného nepřítel, který je ještě bojeschopný a snaží se probít z obklíčení, bude probíhat za složitě, často nejasné situace a jejím charakteristickým rysem bude velká intenzita. Nejmenší opoždění při ničení nepřítel po částech mu umožní vytvořit kruhovou obranu a organizovat úporný odpor. Pokusy nepřátelských vojsk o probítí z obklíčení mohou být vedeny v součinnosti s údery z vnějšku. To jistě více ztíží jejich zničení.

K úplnému zničení obklíčeného vysoce mobilního uskupení je proto nutné co nejrychleji a co nejdále zatlačit nepřátelské svazky a útvary, které jsou vně kruhu obklíčení. Vojska, která působí na vnějším okruhu obklíčení, musí rychle postupovat dopředu a z chodu ničit přisunované zálohy.

Při vzájemné snaze obou stran dosáhnout konečných cílů rozhodnou činností můžeme očekávat, že často dojde ke střetným sražením. Účinným způsobem zničení nepřítel ve střetném sražení je obklíčení a zničení jeho hlavního uskupení. Toto se může stát především při střetnutí se slabším nepřítel, který má nechráněné boky. V této situaci je reálná možnost větší části sil obklíčit hlavní uskupení a zbývajícími silami rozvíjet útok do hloubky s cílem zničit přisunované zálohy.

Obklíčení vysoce mobilního uskupení ve střetném sražení bude možné zahájit hromadným úderem letectva a dělostřelectva na nepřítel, který se přesunuje nebo rozvíjí. Údery letectva je zapotřebí vést zejména na tankové svazky a útvary, s cílem nedopustit jejich plánované rozvinutí. Současně první sled našich vojsk za podpory dělostřelectva vede úporný boj k ovládnutí výhodných prostorů a poutá nepřítel čelně. Začátku bezprostřední činnosti k obklíčení může předcházet přeskupení vojsk, vyjití jejich značných sil do boků nepřítel s následným rozvinutím na výhodných čarách.

Bereme-li v úvahu manévrovací možnosti nepřátelských mobilních uskupení, potom přesun vlastních vojsk na čáru rozvinutí musí být rychlý, aby nepřítel nezjistil tento manévr. Účelná jsou maskovací opatření, např. zřízení dýmových clon na hlavních i klamných směrech, opatření rádiového a radiotechnického průzkumu. Kromě toho je nutná zesílená ochrana vojsk ze vzduchu, která má zabezpečit vojska na přesunu nejen před údery letectva, ale i před vzdušným průzkumem nepřítel.

Po vyjití na čáru rozvinutí mohou vojska určená k obklíčení vést po krátké

dělostřelecké přípravě úderů na nepřítele v proudech nebo v době jejich rozvíjení, zmařit jeho pokusy o protiúder nebo přechod do obrany na výhodných čarách a pokračovat v útoku do hloubky a obklíčit hlavní uskupení.

Při manévru k obklíčení někdy může být využito těžkoodstupný terén. V letech minulé války nepřítel často velmi spoléhal na takové prostory, avšak sovětská vojska je dovedně překonávala, např. zalesněný a bažinatý prostor východně Minska, kde bylo obklíčeno velké uskupení německých fašistických vojsk. Rozumné riskování v takové situaci musí být rozhodující zásadou činnosti našich velitelů.

Vedeme-li úderů k obklíčení, rychlé ničení svazků a útvarů na bocích vytváří výhodné podmínky k obklíčení jeho hlavního uskupení. Avšak v určitých podmínkách, které vznikly při úderech do boků a tím nebezpečí obklíčení, nepřítel může upustit od střetného sražení a zahájí protipatření. Může se pokusit částí sil na jednom boku přejít do úporné obrany, přeskočit svá mobilní vojska na druhý bok a společně s druhým sledem nebo zálohou zmařit obklíčení. V tomto případě vojskům, která vedou boj o obklíčení, může pomoci včasné zasazení druhých sledů a záloh do sražení k obklíčení a zničení nepřítele.

Střetné sražení může být prováděno zvýšenou aktivitou letectva obou stran. V tomto období útvary PVO musí vyvinout všechno úsilí a v součinnosti se stíhacím letectvem nedopustit napadení nepřítele ze vzduchu při rozvíjení a v průběhu střetného sražení, zvláště vojsk na směrech sbíhavých úderů. Při obklíčení vysoce mobilních uskupení nepřítele ve střetném sražení má největší význam získání a udržení iniciativy a pružné vedení vojskům v průběhu bojové činnosti.

Bojová činnost v obranné operaci se může vytvářet různě. Soudobá vojska pravděpodobného nepřítele jsou schopna v krátké době vytvořit vysoce mobilní úderná uskupení a zabezpečit-li na jednotlivých směrech značnou převahu sil a prostředků, mohou proniknout do značné hloubky obranného pásma.

Zvýšené nebezpečí, vzniklé proniknutím mobilního uskupení, tkví především v jeho vysoké manévrovosti v schopnosti vést

úderů v různých směrech na nejnebezpečnější místa operační sestavy vojsk v obraně. Slabým místem takového uskupení jsou zpravidla vojska na široké frontě na bocích.

Účinnou metodou zničení pohyblivého uskupení nepřítele, které proniklo do hloubky naší obrany, je jeho obklíčení se současným zničením. Podmínky k tomu vznikají, když nepřítel je oslaben palbou všech druhů a úderů letectva, jeho druhé sledy má zasazené a přísun silných záloh je v nejbližší době vyloučen. Nejvýhodnější dobou je situace, kdy první sledy vojsk brání výhodná postavení na bocích útočného uskupení nepřítele a v důsledku toho vzniká výhodný průběh fronty k vedení protiúderu. Před zahájením činnosti k obklíčení je účelná krátká, avšak mohutná palebná příprava, které se zúčastní všechno dělostřelectvo a vyčleněné letectvo.

Obklíčení mobilního uskupení, které proniklo do obrany, bylo dosahováno překvapivým a rozhodným přechodem do útoku na sbíhavých směrech, rychlým vyjitím do týlu nepřítele, přehrazením možných cest odchodu vzdušnými výsady. Současně část sil vedla roztínající úderů proti obklíčovánému uskupení.

Vedeme-li manévry k obklíčení vysoce mobilního uskupení nepřítele, který se vklíní do hloubky obrany, musíme počítat s možností jeho rozhodných opatření proti obklíčení s využitím taktického letectva a bitevních vrtulníků. V těchto podmínkách má zvláštní význam rychlost zničení obklíčeného uskupení. I při minimálním snížení tempa při dokončování obchvatu, nepřítel s vysokou pohyblivostí se může probít z kruhu obklíčení.

Rozhodné zničení hlavních sil nepřítele dosahujeme současným úsilím mnoha svazků a útvarů různých druhů vojsk. Proto zvláštní pozornost zasluhují otázky organizace a vedení součinnosti. Především zpravidla řešíme na součinnosti otázky místa a času setkání vojsk, která vedou vstřícné úderů. Dále stanovíme poznávací signály, signály zahájení, přenesení a skončení palby a signály pro spojení pozemních vojsk s letectvem. Určujeme čáru setkání vojsk, která by měla mít charakteristické orientační body. Před zahájením útoku k obklíčení si štáby vzájemně vymění představitele.

Obklíčení a zničení vysoce mobilních nepřátelských uskupení v soudobých operacích je velice účinným, avšak i složitým způsobem zničení nepřítele. Úspěch závisí na mnoha faktorech, které zasluhují všestranné teoretické studium a praktické provádění v průběhu válečných her a různých cvičení.

(Upraveno ze sovětského tisku)